

Kavinės funkcijos Jeano-Paulio Sartre'o romane *Šleikštulys*

Vytautas BIKULČIUS
Šiaulių universitetas

Pagrindinės sąvokos: *kavinė, funkcija, romanas, atsitiktinumas, šleikštulys.*

Vienas iš kasdienio Prancūzijos gyvenimo traukos centrų yra kavinės, kurios nuo pat ankstyvo ryto iki vėlyvos nakties savo nepakartojamu šurmuliu vilioja lankytojus. Susidaro toks išpūdis, kad bet kuriame didesniame mieste, jau nekalbant apie Paryžių, kavinės (pranc. *cafés*), alinės (pranc. *brasseries*), restoranai (pranc. *restaurants*) mus lydi kiekviename žingsnyje. Nors, kaip teigia Jose Alvarizas, „pokalbių, svajonių, darbo, poilsio, pasimatymų vieta – kavinė yra tobulas Paryžiaus reiškinys“ (Alvariz 1996, 208), ji bemaž tą patį vaidmenį atlieka ne tik sostinėje, bet ir visoje šalyje.

Jeano-Paulio Sartre'o romanas *Šleikštulys* yra vienas iš svarbiausių egzistencialistinių romanų, kuriuo autorius per protagonistą Rokantoną, apsistojusį Buvilyje (jame įkūnytas realus Prancūzijos miestas – Havras), atvėrė kasdienybės šleikštulį. Visas romanas grindžiamas filosofine atsitiktinumo idėja (žr. plačiau B i k u l č i u s 2006). Iki šiol šis kūrinys buvo analizuojamas pačiais įvairiausiais aspektais, tačiau dar niekas netyrinėjo jame kavinės funkcijų, kurios, kaip matysime, yra svarbios perprasti tiek pačio Antuano Rokanteno gyvenimo būdą, tiek apibūdinti jo gyvenimo aplinką. Kadangi romanas parašytas Rokanteno dienoraščio forma, jame protagonistas dažniausiai aprašo savo išpūdžius, patiriamus bibliotekoje ir kavinėse, kurios, be įprastų bruožų, čia įgyja ir specifinių ypatybių. Kaip teigia prancūzų romano tyrinėtojas Dominique Viartas, „klaidžiodamas po kavines, miesto sodą, muziejų ir biblioteką, pasakotojas susiduria su atsitiktiniu pasauliu, kuris mano esąs būtinas“ (V i a r t 2011, 84).

Tyrimo *tikslas* – atskleisti, kokias funkcijas atlieka kavinė Sartre'o romane *Šleikštulys*. Iškėlus hipotezę, kad kavinė prisideda prie romano protagonisto Rokanteno būties atsitiktinumo sampratos, suformuluoti tokie šio tyrimo *uždaviniai*: a) aptarti kavinės funkcijas romane; b) atskleisti, kaip kavinė lemia Rokanteno būties atsitiktinumo idėją.

Mūsų tyrimo *problema* – išvelgti, kokias papildomas funkcijas šalia pagrindinių įgyja kavinė Sartre'o romane.

Straipsnyje remiamės teminės kritikos teorija, nes Sartre'o romane kavinė išties tampa „objekt[u], aplink kurį turėtų telktis ir skleistis pasaulis“ (B e r g e z 1998, 111).

Jau romano pradžioje Rokantenas supažindina skaitytojus su Buvilio kavinėmis, kurias jis laiko normaliomis, kitaip tariant, pripažįsta, jog jos turi savo tvarką, atlieka joms būdingas funkcijas. Funkciją šiuo atveju mes suprantame kaip tam tikro objekto paskirtį, veiklą, vaidmenį pačia bendriausia prasme. Žodžiu, kavinę suvokiame kaip vietą, kur galima pavalgyti, išgerti, pasimatyti, praleisti laiką, tačiau jeigu kas nors susiruoš čia miegoti, bus kaipmat išvarytas, nes kavinė tokios funkcijos neturi. Negana to, net jei pavargęs praeivis norės tik valandėlei prisėsti prie kavinės staliuko ir pailsėti, jam to nebus leista, nebent jis užsisakytų nors kavos puodelį. Prisiminkime šiuo atveju kad ir patį Sartre'ą, kuris Antrojo pasaulinio karo metais buvo pats nekenčiamiausias Paryžiaus kavinės *La Flore* klientas, nes joje įsitaisydavo tik dėl šilumos (pvz., bibliotekose nebuvo kūrenama) ir dirbdavo nuo devynių ryto iki vėlaus vakaro su pietų pertrauka, užimdamas pelningesnio lankytojo vietą.

Teigdamas pačioje romano pradžioje, kad „kavinėse visada viskas normalu“ (S a r t r e 2002, 17), Rokantenas drauge patvirtina, jog kavinės yra ta vieta, kur jis jaučiasi geriausiai: „Iki šiol kavinės buvo mano vienintelis prieglobstis, nes ten pilna žmonių ir ryškiai apšviesta <...>“ (Ibid., 30). Neatsitiktinai kai kada kavinės Rokantenui įgyja netgi magiškų bruožų: „Keturiuos Viktoro Nuaro bulvaru kavinės, naktį žėruojančios viena šalia kitos (tai ne šiaip kavinės, o akvariumai, indai, žvaigždės arba didžiulės šviesios akys), prarado dviprasmišką žavesį“ (Ibid., 26). Šios metaforos (kavinė lyginama su akvariumu ar akimis) atskleidžia ir protagonisto kūrybinę prigimtį.

Pirmiausia Rokantenas apibūdina *Mabli* kavinę, kurioje jis pats lankosi ir kurią išskiria iš kitų, nes jai vadovauja „ponas Faskelis su geruoliška ir raminančia niekšelio išraiška veide“ (Ibid., 17). Kadangi Rokantenas žino, koks paslaugus yra ponas Faskelis ir kad netrukus prasidės jo pogulio metas, galime teigti, kad dieno-raščio autorius yra dažnas šios kavinės lankytojas. Beje, apie tai liudija ir tas faktas, kad protagonistas puikiai pažįsta kavinės lankytojų papročius. Be abejo, jis jau ne vieną dieną stebi tarnautojus, inžinierius, viengungius, kurie, jo pastebėjimu, čia lankosi jau papietavę kitur, o kavinėje tik geria kavą ir žaidžia pokerį. Vadinas, čia atskleidžiama viena iš visuotinai priimtų kavinės funkcijų: šiuo atveju kavinė yra kaip pokalbių ir poilsio vieta. Žinoma, Rokantenas išsyk atkreipia dėmesį į triukšmą, sklindantį iš lankytojų būrio, tačiau prisipažįsta, kad tas šurmulyš jo nerzina. Kita vertus, Rokantenas pripažįsta, kad šiems kavinės lankytojams būdinga susiburti į krūvą.

Kita svarbi *Mabli* kavinės ypatybė yra ta, kad Rokantenas čia gali dirbti (o tai jau nėra tikroji kavinės funkcija) – jis rašo savo dienoraštį, kur fiksuoja kasdienius įspūdžius. O šie rodo, kad jis ima patirti pirmąsias kasdienybės absurdo apraiškas: „Tačiau dabar jau gana: perskaičiau, ką parašiau *Mabli* kavinėje, ir susigėdau; man nereikia paslapčių, dvasinių būsenų ar kažko neapsakomo; nesu nei nekal-

ta mergelė, nei kunigas, kad žaisčiau vidinį gyvenimą. Beveik nėra ko pasakoti: negalėjau pakelti nuo žemės popiergalio, ir tiek“ (Ibid., 21). Taigi kavinė įgyja netikėtą funkciją, nes padeda protagonistui kitomis akimis pažvelgti į pasaulį.

Dar viena Buvilio kavinė, kurioje nuolatos lankosi Rokantenas, vadinasi *Geležinkelininkų užėiga*. Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad Rokantena ir užėigos šeimininkę Fransuazą sieja gana glaudus ryšys, nes jis čia ateina ne tik pietų, po kurių šeimininkė jam kartais atneša alaus, bet ir pasimylėti su ja. Beje, pastarasis atvejis irgi neįeina į kavinės tradicinių funkcijų ratą. Tačiau net ir mylėjimasis su šeimininke tėra tik apgaulingas išpūdis, nes pats protagonistas pabrėžia, kad jis gyvena vienas, su niekuo nesikalba, nieko negauna ir nieko neduoda. Tie susitikimai su Fransuaza yra mechaniški, už jų neslypi jokie – nei Antuano, nei Fransuazos – jausmai: „Kam kalbėti? Kiekvienas sau; beje, su manimi ji ir toliau elgiasi pirmiausia kaip su kavinės klientu“ (Ibid., 18). Nors paprastai kavinė sutelkia žmones pailsėti, pasimatyti, pasilinksinti – romane apie tai ne sykių užsimena Rokantenas, tačiau jam pačiam ši vieta tampa ir galimybe pabrėžti savo vienišumą. Tuo labiau kad jis lankosi kavinėse ne tam, jog susitiktų su kuo nors, bet kad visuomet patirtų vienatvę. Vadinasi, pats Rokantenas priešinas dar vienai tradicinei kavinės funkcijai – kavinei kaip susitikimo vietai. Kaip teigia Sartre'o kūrybos tyrinėtojas Jeanas-François Bianco, „dvi figūros leidžia apčiuopti jo personažo dimensiją: Robinzonas Kruzas ir ypač René Dekartas“ (B i a n c o 1997, 81). Nors Rokantenas kaip Defoė herojus rašo vienatvės dienoraštį, bet jis nesugeba prisitaikyti prie aplinkos, o jo vienatvė tampa ne tiek socialiniu, kiek intelektualiniu reiškiniu, nes jis, kaip ir garsusis prancūzų racionalizmo filosofas, ieško vienatvės tam, kad galėtų filosofuoti. Šitaip romano protagonistas lyg ir patvirtina romano paratekstui priklausančiame epigrafe išreikštą mintį, nusakytą Louis-Ferdinando Céline'o žodžiais: „Tas berniukas ničnieko nereiškia kolektyve, jis – tik paprasčiausias individas“ (S a r t r e 2002, 7). Kitaip tariant, Rokantenas nori griežtai atskirti save nuo bet kokio būrio kavinės lankytojų, kurie, priešingai protagonistui, kaip tik siekia draugės, kad galėtų maloniai praleisti laiką.

Nėra jokios nuostabos, kad Antuanui kavinė tampa ne susitikimo vieta, bet stebėjimo postu. Tai dar viena kavinei nebūdinga funkcija, nes paprastai žmogus renkasi kavinę dėl visai kitų dalykų. Tai reikia sieti ir su tuo, kad kavinėje Rokantenas visų pirma pajunta savo kaip vienišo žmogaus išskirtinumą, kurį supriešina su tikroviškumu, pastarajam suteikdamas abstrakcijos statusą, nes atskiras žmogus įgyja vertę tik tada, kai jam rūpi konkretūs dalykai: „<...> niekada nevengiau nekaltų jaudulių; priešingai. Kad juos patirtum, tereikia jaustis truputėlį vienišam, – tik tiek, kad laiku atsikratytum tikroviškumo. Bet aš visuomet būdavau netoli žmonių, pačiame vienatvės paviršiuje, tvirtai pasiryžęs prireikus ieškoti prieglobsčio tarp jų; tiesą sakant, iki šiol buvau tik mėgėjas“ (Ibid., 19). Mums gali kilti nebet klausimas, kodėl kaip tik kavinėje Rokantenas atkreipia dėmesį į šiuos dalykus. Tai galėtume sieti su ta aplinkybe, kad kavinė yra tapusi jo gyvenimo būdo dalimi.

Būtent stebėtojo pozicija kavinėje lemia ir tą aplinkybę, kad čia Rokantenas žengia pirmąjį žingsnį Šleikštulio link. Jis dar kol kas atvirai neįvardytas, bet protagonistą priverčia krūptelti alaus bokalas ant stalo: „Vis dėlto neramu: štai jau pusę

valandos vengiu *pažvelgti* į tą alaus bokalą. Žiūriu virš jo, po juo, pro dešini šoną, pro kairį: bet *jo* nenoriu pamatyti. Ir labai gerai žinau, kad kavinės viengungiai niekuo nepadės: per vėlu, nebegaliu prie jų glaustis“ (Ibid., 19). Kaip matome, Antuanas į daiktus ima žvelgti kitomis akimis ir tik jis gali juos taip matyti. Čia ir yra ta konkretybė, kurios siekia romano autorius. Vėliau pats Sartre'as prisipažins, kad romanas *Šleikštulys* buvo „teorijos apie vienišą žmogų literatūrinis finalas“ (Sartre 1976, 177).

Kaip tik kavinėje Rokantenas pajunta ir Šleikštulį: „Visai prasti popieriai: tas bjaurybė Šleikštulys apniko. Šįkart pristoję kavinėje – taip dar nėra pasitaikę“ (Sartre 2002, 30). Kadangi užėigos šeimininkė Fransuaza išvykusi, ją prie prekystalio pakeičia jos pusbrolis Adolfas. Visų pirma kaip tik jo rusvos, keičiančios spalvą petnešos ir sukelia Šleikštulį Rokantenui. Kaip jis pats prisipažįsta: „Šleikštulys ne manyje, jaučiu jį *ten*, ant sienos, ant petnešų, visur aplink save. Jis ir kavinė susiliejo į viena, o aš jų viduje“ (Ibid., 31). Beje, pirmą sykį šiame epizode Šleikštulys rašomas iš didžiosios raidės ir neatsitiktinai, nes jis paveikia Rokanteno jausmus ir pojūčius, sukelia netgi fizinį pasišlykštėjimą, ir kai daiktai atsiveria prieš jį savo aiškiais detalėmis („mano bokalas stovi ant marmuro plokštės, pritrėškęs geltono alaus klanelį, kuriame plūduriuoja burbulas“ (Ibid., 31), naratorius pameta jį supančio pasaulio tvarką. Galima sakyti, kad šitaip kavinė tampa būtino atsitiktinumo vieta (ir taip romane norom nenorom pabrėžiamas jos išskirtinumas), nes būtinumas pabrėžiamas tuo, kad šleikštulys tampa pirmuoju būtinu etapu atsitiktinės protagonisto egzistencijos link. Suprantama, kad čia negali būti jokios kalbos apie tradicinę kavinės funkciją.

Garsusis romano epizodas su kaštonmedžiu (kai jo šaknis protagonistui sukelia egzistencijos viziją, ir čia yra teisus J. Deguy teigdamas, kad „egzistencijos esmė suvokiama tiesiogiai pajutus šaknies egzistavimą“ (Deguy 1993, 64) tik patvirtina atsitiktinę Rokanteno egzistenciją. Kaip teigia romano tyrinėtojas L. Giraud, „pati ši pertekliaus vizija, tikrasis įrodymas apie egzistenciją, paaiškina jos atsitiktinumą ir beprasmiškumą, nes egzistencija savaime nėra įrodoma, ji yra ir prisistato kaip absoliutas“ (Giraud 1992, 59). Kitaip tariant, egzistencijos negalima pagrįsti, nes tai, kas egzistuoja, yra atsitiktinis dalykas.

Kita vertus, nereikia pamiršti, kad kavinėje Šleikštulys ir dingsta, bet ne savaimė. Antuano prašoma padavėja Madlena uždeda plokštelę, pasigirsta džiazio melodija ir protagonistas, paskendęs muzikoje, patiria pilnatvės jausmą. Mat muzika nukelia Rokantena į kitą – vidinį – laiką, kuris supriešinamas su glebiu Šleikštulio laiku. Užtat keičiasi netgi daiktai: „Mano alaus bokalas susitraukė, kūpso ant stalo: tvirtas, nepaneigiamas“ (Ibid., 34). Pasibaigus džiazio melodijai, keičiasi ir situacija kavinėje: „Įslinko šleikščiai salsva, neryžtinga prieblanda. Ji yra, nors ir nematyti, ji pritemdė lempas, ore galima užuosti kažką tiršta: tai ji“ (Ibid., 35). Tačiau kol kas Šleikštulys nekeičia Rokanteno ir jo gyvenimo. Jis ir toliau lankosi *Geležinkelininkų užėjoje*: „Pavakarieniavau *Geležinkelininkų užėjoje*. Kadangi šeimininkė niekur nebuvo išėjusi, teko su ja pergulėti, tačiau tik iš mandagumo“ (Ibid., 73). Tai dar kartą įrodo, kad protagonisto ir užėigos šeimininkės santykiai

iš esmės nesikeičia, jie ir toliau išlieka mechaniški. Dar kitokį vaidmenį atlieka kavinė, aprašoma dienoraščio skyriuje „Užgavėnės“. Nors protagonistas pažymi, kad „šiandien Užgavėnės, tačiau Buvilyje tai nėra ypatinga diena; visame mieste atsirastų vos šimtinė kaukėmis persirengusių žmonių“ (Ibid., 74), vis dėlto jų atmosfera jaučiama kai kurių romano personažų gyvenime ir netgi pasižymi pranašiškais ženklais. Reikia atkreipti dėmesį, kad atsiskleidžia ir kavinės pasilinksminimo netradicinė funkcija, kadangi protagonistas, kalbėdamas apie Užgavėnes, akcentuoja karnavalinį šėlsmą, užsimena apie kaukės motyvą.

Alinėje *Pas Kamilį* Rokantenas sutinka gydytoją Rožę, kurio išvaizda atitinka Užgavėnių dvasią: „Pirmą kartą matau jo veidą be akių: sakytum, kartoninė kaukė, panaši į tas, kur šiandien pardavinėja krautuvėlėse. Jo skruostai klaidingai rausvos spalvos“ (Ibid., 85). Minėta kaukė, netikėtai sutampanti su Užgavėnių karnavalu, įgyja pranašišką skambesį: „Staiga suprantu: šis vyras netrukus mirs“ (Ibid., 85). Tačiau čia nereikėtų nustepti, nes mirties motyvas karnavale yra vienas iš esminių jo bruožų.

Prie šios atmosferos pritampa dar vienas alinės lankytojas – ponas Achilas, kuri gydytojas Rožė pavadina „senu skarmaliumi“. Be to, jis primena savotišką klouną: „Ponas Achilas netveria džiaugsmu; stengiasi atkreipti gydytojo dėmesį. Tačiau veltui tabaluoja kojomis ir spurda ant suolelio, – jis toks smulkutis, kad nesukelia jokio garso“ (Ibid., 81). Kitaip tariant, ponas Achilas nori išsivaduoti iš savo kaip pajaco įvaizdžio. Vis dėlto tai nepavyksta nei pastarajam, nei gydytojui Rožė, nes šis jų groteskiškas karnavalas slepia savyje artėjančią mirtį. Visas šis epizodas liudija, kad kavinė irgi gali įkūnyti ambivalentišką – gyvenimo ir mirties – karnavalo funkciją, kitaip tariant, tapti vieta, kur siaučia Užgavėnių karnavalas, nors jis čia ir reiškiasi kaip slėpininga įvykių spyruoklė. Romanas ir baigiasi scena kavinėje, į kurią atsiveikinti su šeimininke užaina Rokantenas: „Išsibudinusi iš negero sapno kavinė vėl ima atrajoti, gromuliuoti egzistencijos malonumą. Šeimininke, skaisčiai išraudusi, plekšnoja per baltus, riebius naujojo draugužio skruostus, bet šie nė nerausta“ (Ibid., 197–198). Iš šio pavyzdžio matyti, kad šeimininės gyvenimas nesikeičia, keičiasi tik jos klientai. Tačiau ar pasikeis konkretaus žmogaus gyvenimas, priklauso tik nuo jo paties.

Galiausiai išaiškėja, kad kavinė buvo viena iš tų vietų, išmokiusių romano protagonistą *būti*, užtat dabar jis turi tikslą: „<...> ateitų metas, kai knyga būtų jau parašyta, liktų už nugaros, o dalelė jos spindesio, tikiuosi, apšviestų ir mano praeitį. Gal tuomet per knygą savo gyvenimą galėčiau prisiminti nesibjaurėdamas“ (Ibid., 200). Vis dėlto reikia pripažinti, kad šiame romane kūryba iškyla tik kaip klausimas, nors garsiajame Prousto romanų cikle *Prarasto laiko beiškant* knyga buvo suvokiama kaip likimas.

Apibendrinant galima pasakyti, kad Sartre'o romane *Šleikštulys* kavinės funkcijos yra suvokiamos kaip jos paskirtis ir veikla. Galima išskirti jos tiesiogines funkcijas – klientą pamaitinti, pagirdyti, suteikti jam galimybę pasilinksminėti, pasimatyti su bičiuliais. Šios funkcijos, be jokios abejonės, atsiskleidžia ir romane. Neatsitiktinai būtent dėl šių funkcijų Rokantenui kavinė tampa jo gyvenimo būdu.

Tačiau, kaip matyti, romane susiduriama ir su netiesioginėmis kavinės funkcijomis, kurios yra atsitiktinės. Protagonistui kavinė tampa vieta, kur jis ateina pasimylėti su jos šeimininke, kur jis rašo dienoraštį, kur jis ieško vienatvės, kur jis pradeda patirti kasdienybės absurdo apraiškas, kur jis susiduria su netradiciniu pasilinksminimu – Užgavėnių karnavalu, įgijusiu pranašišką skambesį. Būtent netiesioginės kavinės funkcijos ir leidžia teigti, kad kavinė romane tampa būtino atsitiktinumo vieta.

Literatūra

- A l v a r e z 1996 – J. Alvarez, *L'Art de vivre à Paris*, Paris: Flammarion.
 B e r g e z 1998 – Daniel Bergez, Pierre Barberis, Pierre-Marc de Biasi, Marcelle Marini, Gisele Valency, *Literatūros analizės kritinių metodų pagrindai*, Vilnius: Baltos lankos.
 B i a n c o 1997 – J.-F. Bianco, *La Nausée de Jean-Paul Sartre*, Paris: Bertrand-Lacoste.
 B i k u l č i u s 2006 – Vytautas Bikulčius, „Tarp literatūros ir filosofijos (Jeano-Paulio Sartre'o romanas *Šleikštulys*)“, *Acta humanitarica universitatis Saulensis: Mokslo darbai*, 214–219.
 D e g u y 1993 – J. Deguy, *La nausée de Jean-Paul Sartre*, Paris: Gallimard.
 G i r a u d o 1992 – L. Giraud, *La Nausée de Jean-Paul Sartre*, Paris: Nathan.
 S a r t r e 1976 – Jean-Paul Sartre, *Situations*, X, Paris: Gallimard.
 S a r t r e 2002 – Jean-Paul Sartre, *Šleikštulys*, Vilnius: Vaga.
 V i a r t 2011 – D. Viart, *Le Roman français au XX siècle*, Paris: Armand Colin.

Vytautas Bikulčius

Kavinės funkcijos Jeano-Paulio Sartre'o romane *Šleikštulys*

S a n t r a u k a

Pagrindinės sąvokos: *kavinė, funkcija, romanas, atsitiktinumas, šleikštulys.*

Straipsnyje analizuojamos kavinės funkcijos Jeano-Paulio Sartre'o romane *Šleikštulys*. Čia funkcijos suvokiamos kaip kavinės paskirtis ir veikla. Jos skirstomos į tiesiogines ir netiesiogines. Tiesioginės funkcijos yra tos, kurios atitinka jos veiklos pobūdį – pamaitinti, pagirdyti klientą, suteikti jam galimybę susitikti su bičiuliais, pasilinksminėti. Romane kavinė tampa vieta, kur protagonistas Rokantenas praleidžia daugiausia laiko, ir ji tampa jo gyvenimo būdu.

Netiesioginės kavinės funkcijos yra tos, kurios yra atsitiktinės, nes jos neapibūdina kavinės kaip fenomeno. Neatsitiktinai protagonistas čia ateina pasimylėti su jos šeimininke, čia jis rašo savo dienoraštį, čia jis ima patirti kasdienybės absurdo apraiškas, čia jis ieško vienatvės, kuri tampa būtina sąlyga jam filosofuoti, nes neatsitiktinai brėžiamos jo sąsajos su Robinzonu Kruzu ir mąstytoju René Descartes'u. Kavinė romane herojui tampa ir stebėjimo postu – jis ne tik stebi, kas dedasi aplinkui, bet būtent savo pastabumu žengia ir esminės dimensijos – Šleikštulio – link. Kavinė padeda protagonistui suvokti savo egzistencijos atsitiktinumą ir dėl to tampa būtino atsitiktinumo vieta.

Vytautas Bikulčius

The Functions of the Café in the Novel of Jean-Paul Sartre *La Nausee*

S u m m a r y

Keywords: *café, function, novel, unpredictability, nausea.*

The paper analyses the functions of the café in Jean-Paul Sartre's novel *La Nausee*. The functions are understood here as the purpose and the activities of the café. They are divided into direct and indirect. The direct ones are those that correspond to the nature of its activities, i.e. to provide food and drinks to the clients, as well as opportunities to meet one's friends and to have a good time. The café is the place where Antoine Roquentin, the protagonist of the novel, spends a lot of time; it becomes his way of life. The indirect functions of the café are those that are incidental; they don't describe the café as a phenomenon. It is not by chance that the protagonist comes here to make love to its owner; here he writes his diary and experiences the absurdity of everyday life. Here, in the café, he is looking for solitude which is the main condition for him to be able to philosophize. It is not by chance that the author draws parallels between him, Robinson Crusoe and philosopher René Descartes. It is the place where the protagonist passes into the main dimension, the nausea, while observing people and the surroundings. The café becomes the protagonist's observation post – not only does he observe what is happening around him but also moves towards the key dimension – the nausea – due to his observations. The café helps him experience unpredictability of his own existence; that is why it becomes the place of the imperative fortuity.

Vytautas BIKULČIUS
Literatūros istorijos ir teorijos katedra
Šiaulių universitetas
P. Višinskio g. 38
LT-76352 Šiauliai
[vytautasbikulcius@yahoo.fr]